

Sygn. akt II AKa 94/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodnicząca: SSA Dorota Rostankowska

Sędziowie: SSA Beata Fenska-Paciorek

SSO del. Rafał Ryś (spr.)

Protokolant: referent-stażysta Aleksandra Urbanowicz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Gdańsku del. do Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku Lilianny Stojek

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2014 r.

sprawy

A. R.

oskarżonego z art. 43 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 24.04.1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. i w zw. z art. 65 k.k.; art. 43 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 24.04.1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. i w zw. z art. 65 k.k.

M. R.

oskarżonego z art. 258 § 1 k.k.; art. 43 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 24.04.1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 k.k.

M. B.

oskarżonego z art. 258 § 1 k.k.; art. 43 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 24.04.1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej w T. i obrońców oskarżonych

od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu

z dnia 3 grudnia 2013 r., sygn. akt **II K 161/08**

I. uchyla punkt IV i VII zaskarżonego wyroku i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w tym zakresie postępowanie umarza, obciążając kosztami sądowymi w części umarżającej Skarb Państwa;

II. uchyla zaskarżony wyrok w pozostałej części i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Toruniu do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Oskarżony **A. R.** stanął pod zarzutem popełnienia czynów polegających na tym, że:

I. w okresie lata 2000r. w T. i O. działając w warunkach czynu ciągłego dopuścił się następujących zachowań:

1. działając w kierowanej przez siebie zorganizowanej grupie przestępczej oraz wspólnie i w porozumieniu z M. B. i M. R. zorganizował od W. B. i D. B. zakup znacznej ilości środka odurzającego w postaci 1300 gram amfetaminy płacąc za nią 3400 dolarów amerykańskich, co stanowi 13.000 porcji handlowych wartości rynkowej około 65.000 zł., czym uczestniczył w obrocie tym środkiem,

2. działając w kierowanej przez siebie zorganizowanej grupie przestępczej oraz wspólnie i w porozumieniu z M. B. i M. R. zorganizował od W. B. zakup środka odurzającego w postaci 1300 gram amfetaminy płacąc za nią 3400 dolarów amerykańskich, co stanowi 13.000 porcji handlowych wartości rynkowej około 65.000 zł., czym uczestniczył w obrocie tym środkiem,

tj. czynu z art. 43 ust. 1 i 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kk i w zw. z art. 65 kk;

II. w okresie jesieni 2000r. w T. działając w warunkach czynu ciągłego dopuścił się następujących zachowań:

1. działając w kierowanej przez siebie zorganizowanej grupie przestępczej oraz wspólnie i w porozumieniu z nieletnim K. K. zorganizował od W. B. zakup znacznej ilości środka odurzającego w postaci 500 sztuk tabletek ekstazy płacąc za nie 4000 zł., co stanowi 500 porcji handlowych wartości rynkowej około 17.500 zł., czym uczestniczył w obrocie tym środkiem,

2. działając w kierowanej przez siebie zorganizowanej grupie przestępczej oraz wspólnie i w porozumieniu z nieletnim K. K. zorganizował od W. B. zakup znacznej ilości środka odurzającego w postaci 1000 sztuk tabletek ekstazy płacąc za nie 8000 zł., co stanowi 1000 porcji handlowych wartości rynkowej około 35.000 zł., czym uczestniczył w obrocie tym środkiem,

tj. czynu z art. 43 ust. 1 i 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kk i w zw. z art. 65 kk.

Oskarżony **M. R.** stanął pod zarzutem popełnienia czynów polegających na tym, że:

I. w okresie lata 2000r. w T. i O. działał w zorganizowanej grupie kierowanej przez A. R., mającej na celu dokonywanie przestępstw w postaci między innymi wprowadzania do obrotu i udziału w obrocie znacznej ilości środków odurzających w postaci amfetaminy, marihuany i tabletek ekstazy,

tj. czynu z art. 258 §1 kk;

II. w okresie lata 2000r. w O. działając w warunkach czynu ciągłego dopuścił się następujących ustalonych zachowań:

1. latem 2000r. w O. działając wspólnie i w porozumieniu z M. B. na polecenie A. R. dokonał zakupu od W. B. i D. B. środka odurzającego w postaci 1300 gram amfetaminy płacąc za nią 3400 dolarów amerykańskich, co stanowi 13.000 porcji handlowych wartości rynkowej około 65.000 zł., uczestnicząc w ten sposób w obrocie tym środkiem,

2. latem 2000r. w O. działając w zorganizowanej grupie oraz wspólnie i w porozumieniu z M. B. na polecenie A. R. dokonał zakupu od W. B. środka odurzającego w postaci 1300 gram amfetaminy płacąc za nią 3400 dolarów amerykańskich, co stanowi 13.000 porcji handlowych wartości rynkowej około 65.000 zł., uczestnicząc w ten sposób w obrocie tym środkiem,

tj. czynu z art. 43 ust. 1 i 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kk i w zw. z art. 65 kk.

Oskarżony **M. B.** stanął pod zarzutem popełnienia czynów polegających na tym, że:

I. w okresie lata 2000r. w T. i O. działał w zorganizowanej grupie kierowanej przez A. R., mającej na celu dokonywanie przestępstw w postaci między innymi wprowadzania do obrotu i udziału w obrocie znacznej ilości środków odurzających w postaci amfetaminy, marihuany i tabletek ekstazy,

tj. czynu z art. 258 §1 kk;

II. w okresie lata 2000r. w O. działając w warunkach czynu ciągłego dopuścił się następujących ustalonych zachowań:

1. latem 2000r. w O. działając wspólnie i w porozumieniu z M. R. na polecenie A. R. dokonał zakupu od W. B. i D. B. środka odurzającego w postaci 1300 gram amfetaminy płacąc za nią 3400 dolarów amerykańskich, co stanowi 13.000 porcji handlowych wartości rynkowej około 65.000 zł., czym uczestniczył w obrocie tym środkiem,

2. latem 2000r. w O. działając wspólnie i w porozumieniu z M. R. na polecenie A. R. dokonał zakupu od W. B. środka odurzającego w postaci 1300 gram amfetaminy płacąc za nią 3400 dolarów amerykańskich, co stanowi 13.000 porcji handlowych wartości rynkowej około 65.000 zł., czym uczestniczył w obrocie tym środkiem,

tj. czynu z art. 43 ust. 1 i 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kk i w zw. z art. 65 kk.

Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2013 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II K 161/08, Sąd Okręgowy w Toruniu poczynił następujące rozstrzygnięcia:

I. Oskarżonego **A. R.** uznał za winnego tego, że w okresie od nie wcześniej niż od 26 września 2000r. do 19 października 2000r. w T. i O., działając w warunkach czynu ciągłego:

- w kierowanej przez siebie zorganizowanej grupie przestępczej oraz wspólnie i w porozumieniu z M. B. i M. R., zorganizował od W. B. zakup znacznej ilości substancji psychotropowej w postaci amfetaminy w ilości co najmniej 700 gram za kwotę 3400 dolarów amerykańskich, czym uczestniczył w obrocie tym środkiem,

- w kierowanej przez siebie zorganizowanej grupie przestępczej oraz wspólnie i w porozumieniu z M. B. i M. R. zorganizował od W. B. zakup substancji psychotropowej w postaci amfetaminy w ilości co najmniej 700 gram za 3400 dolarów amerykańskich, czym uczestniczył w obrocie tym środkiem,

tj. przestępstwa z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kk i art. 65 §1 kk i za to, na podstawie art. 56 ust.3 wymienionej ustawy w zw. z art. 4 §1 kk wymierzył oskarżonemu karę 4 lat pozbawienia wolności, zaś na zasadzie art. 58 §2 kk odstąpił od wymierzenia obligatoryjnej kary grzywny;

II. oskarżonego A. R. uznał za winnego tego, że w okresie od nie wcześniej niż od 26 września 2000r. do dnia 15 stycznia 2001r. w T., działając w warunkach czynu ciągłego

- wspólnie i w porozumieniu z nieletnim K. K. zorganizował od W. B. zakup znacznej ilości substancji psychotropowej w postaci ekstazy w ilości 500 sztuk tabletek płacąc za nie 4000 zł., czym uczestniczył w obrocie tym środkiem,

- wspólnie i w porozumieniu z nieletnim K. K. zorganizował od W. B. zakup znacznej ilości substancji psychotropowej w postaci ekstazy w ilości 1000 sztuk tabletek płacąc za nie 8000 zł., czym uczestniczył w obrocie tym środkiem,

tj. przestępstwa z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kk i za to, na podstawie art. 56 ust.3 wymienionej ustawy w zw. z art. 4 §1 kk wymierzył oskarżonemu karę 4 lat pozbawienia wolności, zaś na zasadzie art. 58 §2 kk odstąpił od wymierzenia obligatoryjnej kary grzywny;

III. na podstawie art. 85 kk i art. 86 §1 kk połączył orzeczone wobec oskarżonego A. R. jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 5 lat pozbawienia wolności;

IV. oskarżonego **M. R.** uznał za winnego tego, że w okresie od nie wcześniej niż od 26 września 2000r. do 19 października 2000r. w T. i O. działał w zorganizowanej grupie kierowanej przez A. R., mającej na celu dokonywanie przestępstw udziału w obrocie znacznej ilości substancji psychotropowej w postaci amfetaminy,

tj. przestępstwa z art. 258 §1 kk i za to, na podstawie art. 258 §1 kk w zw. z art. 4 §1 kk, wymierzył oskarżonemu karę roku pozbawienia wolności;

V. oskarżonego M. R. uznał za winnego tego, że działając w warunkach czynu ciągłego

- w okresie od nie wcześniej niż od 26 września 2000r. do 19 października 2000r. w T. i O., w zorganizowanej grupie przestępczej, wspólnie i w porozumieniu z M. B., na polecenie A. R., dokonał zakupu od W. B. i D. B. substancji psychotropowej w postaci amfetaminy w ilości co najmniej 700 gram, płacąc za nią 3400 dolarów amerykańskich, uczestnicząc w ten sposób w obrocie tym środkiem,

- w okresie od nie wcześniej niż 26 września 2000r. do 19 października 2000r. w T. i O., działając w zorganizowanej grupie przestępczej, wspólnie i w porozumieniu z M. B., na polecenie A. R., dokonał zakupu od W. B. substancji psychotropowej w postaci amfetaminy w ilości co najmniej 700 gram, płacąc za nią 3400 dolarów amerykańskich, uczestnicząc w ten sposób w obrocie tym środkiem,

tj. przestępstwa z art. 56 ust.3 ustawy z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kk i art. 65 §1 kk i za to, na podstawie art. 56 ust.3 wymienionej ustawy i art. 33 §1 i 3 kk w zw. z art. 4 §1 kk, wymierzył oskarżonemu karę 3 lat pozbawienia wolności oraz karę 100 stawek dziennych grzywny, po 10 zł. każda;

VI. na podstawie art. 85 kk i art. 86 §1 kk połączył orzeczone wobec oskarżonego M. R. jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności;

VII. oskarżonego **M. B.** uznał za winnego tego, że w okresie od nie wcześniej niż 26 września 2000r. do 19 października 2000r. w T. i O. działał w zorganizowanej grupie przestępczej kierowanej przez A. R., mającej na celu dokonywanie przestępstw udziału w obrocie znacznej ilości substancji psychotropowej w postaci amfetaminy,

tj. przestępstwa z art. 258 §1 kk i za to, na podstawie art. 258 §1 kk w zw. z art. 4 §1 kk, wymierzył oskarżonemu karę roku pozbawienia wolności;

VIII. oskarżonego M. B. uznał za winnego tego, że działając w warunkach czynu ciągłego

- w okresie od nie wcześniej niż 26 września 2000r. do 19 października 2000r. w T. i O. oraz w zorganizowanej grupie przestępczej, wspólnie i w porozumieniu z M. R., na polecenie A. R., dokonał zakupu od W. B. i D. B. substancji psychotropowej w postaci amfetaminy w ilości co najmniej 700 gram, płacąc za nią 3400 dolarów amerykańskich, uczestnicząc w ten sposób w obrocie tym środkiem,

- w okresie od nie wcześniej niż 26 września 2000r. do 19 października 2000r. w T. i O., działając w zorganizowanej grupie przestępczej, wspólnie i w porozumieniu z M. R., na polecenie A. R., dokonał zakupu od W. B. substancji psychotropowej w postaci amfetaminy w ilości co najmniej 700 gram, płacąc za nią 3400 dolarów amerykańskich, uczestnicząc w ten sposób w obrocie tym środkiem,

tj. przestępstwa z art. 56 ust.3 ustawy z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kk i art. 65 §1 kk i za to, na podstawie art. 56 ust.3 wymienionej ustawy i art. 33 §1 i 3 kk w zw. z art. 4 §1 kk, wymierzył oskarżonemu karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 50 stawek dziennych grzywny, po 10 zł. każda;

IX. na podstawie art. 85 kk i art. 86 §1 kk połączył orzeczone wobec oskarżonego M. B. jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

Nadto Sąd Okręgowy – na podstawie art. 63 §1 kk – zaliczył oskarżonym M. R. i M. B., na poczet orzeczonych wobec nich kar łącznych pozbawienia wolności, okresy rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie.

W ostatnim punkcie wyroku Sąd zwolnił wszystkich oskarżonych od kosztów sądowych postępowania przed Sądem I instancji, zaś wydatkami tego postępowania obciążył Skarb Państwa.

Apelacje od powyższego wyroku złożyli obrońcy oskarżonych oraz oskarżyciel publiczny.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w Toruniu zaskarżył wyrok w całości, na niekorzyść oskarżonych A. R., M. R. oraz M. B..

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) obrazę przepisów prawa procesowego, która mogła mieć wpływ na treść wyroku, a to:

a) art. 443 kpk w zw. z art. 537 §2 kpk przez orzeczenie wobec oskarżonego M. B. surowszej kary pozbawienia wolności za przestępstwo opisane w pkt VIII wyroku niż kara orzeczona uchylonym wyrokiem Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 10.11.2004r. pomimo, iż wyrok został uchylony wskutek powtórnego rozpoznania apelacji tego oskarżonego, po uprzednim uchyleniu wyroku odwoławczego Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 22.12.2005r., w wyniku rozpoznania przez Sąd Najwyższy kasacji obrońców współoskarżonych A. R. i M. R. (w odniesieniu do oskarżonego M. B. na podstawie art. 536 kpk w zw. z art. 435 kpk),

b) art. 413 §1 pkt 6 kpk oraz §2 pkt 1 tegoż samego artykułu przez niedokładne wskazanie w kwalifikacji prawnej przestępstw przypisanych oskarżonym w pkt I, II, IV, V, VII, VIII oraz w podstawie prawnej wymiaru kary za te przestępstwa zastosowanych przepisów ustawy karnej;

2) błąd w ustaleniach faktycznych w zakresie:

a) istnienia podstaw do odstąpienia od wymierzenia wobec A. R. kary grzywny na podstawie art. 58 §2 kk podczas, gdy z ustaleń Sądu I instancji wynika, że jest on rencistą, odbywającym karę pozbawienia wolności, co nie daje podstaw do ustalenia, że nie będzie w stanie uiścić grzywny ani, że nie będzie jej można ściągnąć w drodze egzekucji,

b) błędnego ustalenia, że A. R. przestępstwa opisanego w pkt II wyroku dopuścił się poza kierowaną przez siebie zorganizowaną grupą przestępczą, podczas, gdy z innych ustaleń Sądu I instancji wynika, że zorganizowana grupa przestępcza kierowana przez tego oskarżonego działała w okresie do grudnia 2000r. i brak było przesłanek do ustalenia, że zachowania opisane w tym punkcie wyroku nie służyły interesom grupy, czy też nie pozostawały w związku funkcjonalnym z nimi i nie prowadziły do realizacji zadań grupy, a także jej planowanej działalności,

c) błędnego ustalenia, że oskarżeni zachowań opisanych w pkt I, II, IV, V, VII i VIII wyroku dopuścili się w okresie nie wcześniej niż od 26.09.2000r., podczas, gdy prawidłowa ocena zgromadzonych dowodów nie uprawnia do takiego ustalenia, pozwalając jedynie na przyjęcie, że taką graniczną datą może być tylko data 15.05.2000r., czyli data opuszczenia Zakładu Karnego w B. przez W. B.;

3) orzeczenie rażąco łagodnych kar, tj.:

a) kary pozbawienia wolności wobec M. B. za przestępstwo opisane w pkt VII wyroku wskutek nieuwzględnienia faktu, że ten oskarżony – w przeciwieństwie do oskarżonego M. R., któremu wymierzono identyczną karę – był wielokrotnie karany za przestępstwa, w tym i popełnione w zorganizowanej grupie, którą kierował A. R.,

b) kary grzywny wobec M. R. za przestępstwo opisane w pkt V wyroku wskutek niedostatecznego uwzględnienia wysokiej społecznej szkodliwości tego przestępstwa, popełnionego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, co powinno skutkować odpowiednio surowym ukaraniem także w płaszczyźnie finansowej.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

- 1) wymierzenie oskarżonemu M. B. za przestępstwo opisane w pkt VIII wyroku kary 3 lat pozbawienia wolności oraz 150 stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu jednej stawki na kwotę 10 złotych – zamiast kar orzeczonych zaskarżonym wyrokiem,
- 2) wymierzenie oskarżonemu M. B. za przestępstwo opisane w pkt VII wyroku kary 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności – zamiast kary orzeczonej zaskarżonym wyrokiem,
- 3) wymierzenie oskarżonemu M. R. za przestępstwo opisane w pkt V wyroku kary grzywny w wysokości 150 stawek dziennych, przy ustaleniu jednej stawki na kwotę 10 złotych – zamiast kary grzywny orzeczonej zaskarżonym wyrokiem,
- 4) wymierzenie oskarżonemu A. R. za przestępstwa opisane w pkt I i II wyroku kar grzywny w wysokości po 200 stawek dziennych, przy ustaleniu jednej stawki na kwotę 10 złotych oraz orzeczenie kary łącznej grzywny w wysokości 300 stawek dziennych, przy ustaleniu jednej stawki na kwotę 10 złotych,
- 5) zmianę opisu przestępstwa opisanego w pkt II wyroku przez ustalenie, że A. R. przestępstwa tego dopuścił się w ramach kierowanej przez siebie zorganizowanej grupy przestępczej,
- 6) zmianę opisu przestępstw opisanych w pkt IV i VII przez ustalenie, że celem działania grupy przestępczej kierowanej przez A. R. było dokonywanie przestępstw w postaci między innymi wprowadzania do obrotu i udziału w obrocie znacznej ilości środków odurzających i psychotropowych w postaci amfetaminy, marihuany i tabletek ekstazy,
- 7) zmianę opisu przestępstw opisanych w pkt I, II, IV, V, VII i VIII wyroku przez przyjęcie, że oskarżeni tych przestępstw dopuścili się w okresie nie wcześniej niż od 15.05.2000r.,
- 8) przyjęcie w podstawie prawnej skazania i wymiaru kary w wypadku przestępstw opisanych w pkt I, II, V i VIII wyroku art. 43 ust.3 ustawy z dnia 24.04.1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 6.06.1997r. Przepisy wprowadzające Kodeks karny, ze zmianą wprowadzoną ustawą z dnia 24.07.1998r. zmieniającą ustawę – Przepisy wprowadzające Kodeks karny w zw. z art. 12 kk oraz w zw. z art. 65 kk w brzmieniu obowiązującym do dnia 30.04.2004r., tj. przed zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 16.04.2004r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw,
- 9) przyjęcie w podstawie prawnej skazania i wymiaru kary w wypadku przestępstw opisanych w pkt IV i VII art. 258 §1 kk w brzmieniu obowiązującym do dnia 30.04.2004r., tj. przed zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 16.04.2004r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw

oraz o utrzymanie w mocy wyroku w pozostałym zakresie.

Obrońca oskarżonego M. B. zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w części, tj. co do punktów VIII-X.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- 1) obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. naruszenie przepisu art. 7 kpk poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i ustalenie, iż:

- miały miejsce zdarzenia z udziałem oskarżonego M. B., mimo niemożności ustalenia ich dokładnej daty i mimo braku logicznego i przekonywającego uzasadnienia dla tez usprawiedliwiających niepamięć świadka W. B. w zakresie tychże dat,

- niedostateczne uzasadnienie odmówienia wiarygodności zeznaniom świadka D. B.,

- dwukrotne stawiennictwo M. B. i M. R. po odbiór amfetaminy wskazuje, że obaj ww. oskarżeni wykonywali systematycznie polecenia A. R., który był organizatorem obu transakcji i wysyłał po narkotyki swoich ludzi, co wskazuje na hierarchię pionową, jak również poprzez przyjęcie, że oskarżony B. działał w tej grupie;

2) obrazę przepisów postępowania, tj. przepisu art. 424 §1 pkt 2 kpk poprzez nie zawarcie w uzasadnieniu wyroku wyjaśnienia kwalifikacji prawnej zarzucanych oskarżonemu czynów.

Na podstawie podniesionych, a opisanych wyżej zarzutów skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego M. B. od zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów – ewentualnie o:

- uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego M. R. zaskarżył opisany wyrok w całości, zarzucając mu:

1) obrazę prawa materialnego, a zwłaszcza art. 258 §1 kk w brzmieniu obowiązującym do końca kwietnia 2004r. oraz art. 65 §1 kk, poprzez ich zastosowanie, pomimo, iż (nawet przy dokonanych ustaleniach, które obrona kwestionuje) brak jest znamion przestępstwa niezbędnych do jego zastosowania, w szczególności nie zostało wykazane istnienie i funkcjonowanie zorganizowanej grupy przestępczej mającej na celu popełnienie przestępstw, czasokresu działania grupy, zhierarchizowanego sposobu funkcjonowania grupy, zasad podległości oraz świadomości oskarżonego funkcjonowania w ramach tak zorganizowanej grupy, brak wskazania w sentencji wyroku kto – poza M. R. – do niej należał, co było niezbędne do dokonania kwalifikacji prawnej z art. 258 §1 i §2 kk oraz art. 65 §1 kk;

2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na przyjęciu, iż oskarżony dopuścił się zarzucanych mu czynów, pomimo poważnych wątpliwości w tym zakresie, wynikających z wyjaśnień oskarżonego oraz pozostałego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie;

3) obrazę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, w szczególności:

a) art. 7 kpk przez dokonanie oceny dowodów zebranych w sprawie wbrew zasadom wyrażonym w tym przepisie, powodującej m. in. powstanie sprzeczności orzeczenia poprzez uznanie, że:

- oskarżony działał w zorganizowanej grupie przestępczej, mimo braku jakichkolwiek dowodów w tym zakresie,

- uznanie za wiarygodne zeznań świadka koronnego mimo istotnej sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie,

- uznanie, że zakup amfetaminy nastąpił za każdym razem w okresie od 26 września do 19 października 2000 roku, mimo, iż w uzasadnieniu wyroku Sąd wskazuje, iż pomiędzy transakcjami nastąpił odstęp czasu;

b) art. 5 §2 kpk, poprzez rozstrzygnięcie nie dających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonego;

c) art. 191 §1 kpk, poprzez zaniechanie weryfikacji danych osobowych osoby zeznającej przy użyciu środków komunikacji na odległość, jako świadek B., mimo zgłaszanych zastrzeżeń;

d) art. 170 §1 kpk, poprzez oddalenie wniosków dowodowych obrony, w szczególności wniosku o przesłuchanie w charakterze świadka anonimowej osoby, która w trakcie wideokonferencji twierdziła, że przesłuchiwana osoba to świadek B.;

e) art. 177 §1a kpk w zw. z art. 396 kpk oraz przepisów wykonawczych poprzez przesłuchanie w ramach wideokonferencji świadka, bez zachowania wymogów formalnych i przy odmówienia obrońcom prawa do osobistego udziału w czynności na miejscu przesłuchania świadka; oraz przeprowadzenie przesłuchania świadka w sposób uniemożliwiający Sądowi ocenę wizualną zachowań świadka w trakcie przesłuchania, co skutkowało oddaleniem wniosku obrońcy o przesłuchanie świadka w obecności psychologa;

f) art. 192 §2 kpk, poprzez oddalenie wniosku o przesłuchanie świadka B. w obecności biegłego psychologa, pomimo lekceważącego i agresywnego zachowania świadka, sprzecznych informacji co do stanu pamięci i innych;

g) art. 413 kpk, poprzez niedookreślenie przestępstwa przypisanego oskarżonemu w pkt IV wyroku;

h) art. 424 kpk, poprzez niedostateczne uzasadnienie wyroku, które pozostaje w sprzeczności z sentencją wyroku;

i) art. 1 ustawy o świadku koronnym, poprzez korzystanie z instytucji świadka koronnego co do przestępstwa nie mającego związku ze zorganizowaną grupą przestępczą, w rozumieniu art. 258 §1 kpk w brzmieniu obowiązującym do końca kwietnia 2004r.

W konkluzji skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od przypisanych mu czynów, ewentualnie o:
- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Natomiast obrońca oskarżonego A. R. zaskarżył wyrok w całości, zarzucając temu orzeczeniu:

1) obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a wyraziła się poprzez:

a) naruszenie art. 7 kpk, poprzez wielokrotne przekroczenie przez Sąd I instancji, przy ocenie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, zasady swobodnej oceny dowodów, poprzez dowolne uznanie poszczególnych jego składników dotyczących określonych okoliczności za wiarygodne (w tym w szczególności bezkrytyczne uznanie za wiarygodne w całej rozciągłości zeznań świadka koronnego W. B.) przy jednoczesnym tendencyjnym i bezpodstawnym uznaniu innych jego składników dotyczących tych samych okoliczności za niewiarygodne, co w konsekwencji doprowadziło do wysnucia przez Sąd I instancji generalnego wniosku, iż oskarżony jest sprawcą zarzucanych mu czynów – podczas, gdy taki wniosek Sądu jest bezspornie nieuzasadniony, albowiem nie znajduje on właściwego potwierdzenia w całokształcie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie oraz oparty został wyłącznie na zeznaniach świadka koronnego, przy braku poparcia tych zeznań jakimkolwiek innym składnikiem materiału dowodowego oraz przy jednoczesnej sprzeczności tych zeznań ze wszystkimi pozostałymi dowodami w sprawie;

b) naruszenie przepisu art. 92 kpk, art. 410 kpk, art. 7 kpk oraz art. 5 §2 kpk, poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i rozstrzygnięcie nie dających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonego, co nastąpiło podczas dokonywania przez Sąd I instancji oceny tej części materiału dowodowego, która była w swej treści odmienna od zeznań świadka koronnego oraz poprzez powołanie przez Sąd I instancji jako podstaw wyrokowania okoliczności nie wynikających bezpośrednio z materiału dowodowego, lecz będących jedynie wyrazem przyjętej hipotezy podczas procesu wnioskowania;

c) naruszenie art. 370 §1 kpk, poprzez zadawanie pytań przez skład sądzący przesłuchiwanym świadkom poza kolejnością ustaloną przez ten przepis oraz także poprzez uniemożliwienie stronom zadawania pytań przesłuchiwanym świadkom w kolejności ustalonej tym przepisem;

d) naruszenie art. 391 kpk poprzez odczytywanie świadkom fragmentów uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 22.12.2005r. wydanego w sprawie IX Ka 241/05 i fragmentów uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16.05.2004r. wydanego w sprawie III KK 286/06 oraz naruszenie art. 391 §3 kpk w zw. z art. 398 §2 kpk, poprzez wezwanie tych świadków do wyjaśnienia sprzeczności w ich zeznaniach w stosunku do treści odczytanych fragmentów uzasadnień;

e) naruszenie art. 170 §1 pkt 2 kpk oraz art. 170 §2 kpk i art. 172 kpk, poprzez bezzasadne oddalanie składanych kilkakrotnie przez oskarżonego A. R. wniosków dowodowych o ponowne przesłuchanie świadka W. B. w celu wyjaśnienia sprzeczności w złożonych przez niego zeznaniach oraz także wniosków o konfrontowanie tego świadka z innymi świadkami zeznającymi w sprawie;

f) naruszenie art. 170 §1 pkt 2 kpk oraz art. 170 §2 kpk, poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie świadka G. D. tylko na tej podstawie, że świadek koronny B. zeznał, że narkotyki odbierał od innych osób;

g) naruszenie art. 170 §1 pkt 2 kpk oraz art. 170 §2 kpk, poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie świadka W. W. tylko na tej podstawie, że świadek koronny B. zeznał, że narkotyki odbierał od innych osób;

h) Naruszenie art. 170 §1 pkt 2 kpk, poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z akt Sądu Okręgowego w Olsztynie w sprawie II K 103/07, dotyczących oskarżonego G. D. oraz dowodu z odpisów protokołów przesłuchania tego świadka znajdujących się w ww. aktach;

i) naruszenie art. 170 §1 pkt 2 kpk, poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z akt Sądu Okręgowego w Olsztynie w sprawie II K 165/02, dotyczących porwania dla okupu Z. Ł. oraz dowodu z odpisów protokołów przesłuchania tego świadka znajdujących się w ww. aktach;

2) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na:

a) uznaniu, że świadek B. potwierdził zeznania świadka B., podczas, gdy świadek ten zaprzeczył jego zeznaniom w całości,

b) uznaniu, że I. W. potwierdziła zeznania świadka B., podczas, gdy świadek ten potwierdziła jedynie wyjazd do T., z w pozostałej części zaprzeczyła jego zeznaniom w całości,

c) uznaniu, że okresem, w którym popełnione zostały wszystkie czyny zarzucane oskarżonym był okres pomiędzy dniem 26.09.2000r. a dniem 19.10.2000r., podczas, gdy ustaleniu takiemu przeczą dowody zebrane w sprawie, w tym w szczególności zeznania świadka B..

Opierając się na podniesionych zarzutach skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu czynów, ewentualnie o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje wniesione przez obrońców oskarżonych, zwłaszcza przez obrońcę oskarżonego M. R., uznać należy - w pewnej części – za zasadne, a w szczególności podniesione w nich zarzuty naruszenia przepisów regulujących przebieg postępowania karnego musiały, w realiach niniejszej sprawy, doprowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Nadto w przedmiotowej sprawie Sąd odwoławczy dostrzegł - działając z urzędu - tego rodzaju uchybienia natury procesowej, które spowodowały, że zaskarżone orzeczenie nie mogło się ostać. Są to uchybienia, których rozpoznanie

w niniejszej sprawie, z jednej strony przesądza o treści orzeczenia, z drugiej zaś sprawia, iż rozpoznawanie dalszych zarzutów zawartych w apelacjach byłoby zdecydowanie przedwczesne.

W pewnej części, w wyniku stwierdzenia przedawnienia karalności określonych, zarzucanych oskarżonym czynów, konieczne okazało się natomiast uchylenie rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego i umorzenie postępowania co do tych czynów, o czym niżej.

Wyprowadzając już w tym miejscu pewną myśl natury ogólnej – wynikającą z utrwalonej linii orzecniczej także Sądu Apelacyjnego w Gdańsku (por. wyrok z 30.11.2011r. w sprawie II AKa 349/11, LEX nr 1130002) - należy stwierdzić, że każdy proces karny realizować powinien dwa cele: pierwszy, to uzyskanie stanu tzw. sprawiedliwości materialnoprawnej, co ma miejsce wówczas, gdy dojdzie do słusznego zastosowania normy prawa karnego materialnego; drugi - nie mniej istotny - to osiągnięcie stanu tzw. sprawiedliwości proceduralnej (szerzej: S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2008, s. 21). W procesie karnym, niezależnie od tego jakim ostatecznie zakończy się rozstrzygnięciem, muszą być respektowane uprawnienia jego uczestników oraz wszelkie ustawowe standardy procedowania. Szerzej pogląd ten został zaprezentowany w trafnej tezie zawartej w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 stycznia 2008 r. w sprawie II AKa 324/07: „Sąd winien uczynić wszystko, by prawu stało się zadość, musi postępować sumiennie, uczciwie, realizując w ten sposób konstytucyjny, konwencyjny i ustawowy standard rzetelnego procesu (art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 6 ust. 1 EKPCz i PW, art. 2 kpk). Dochodzenie prawdy materialnej, z powodów zupełnie oczywistych, nie może odbywać się z jednej strony per fas et nefas, z drugiej zaś strony sądowi nie wolno zaniechać dokonania żadnej czynności, która jest niezbędna z punktu widzenia zasady prawdy materialnej i prawidłowego rozstrzygnięcia o przedmiocie procesu” (szerzej S. Artymiak, *Wzorzec należytego postępowania dowodowego a gwarancje przestrzegania praw człowieka - uwagi na tle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, [w:] *Europejskie standardy ochrony praw człowieka a ustawodawstwo polskie*, Rzeszów 2005, s. 215 i n).

W niniejszym procesie, z powodów poniżej przedstawionych i częściowo wytkniętych we wniesionych środkach odwoławczych, nie został zachowany omawiany standard rzetelności, któremu odpowiadać musi każde postępowanie karne. W konsekwencji należy stwierdzić, że nie zrealizowano jednego z dwóch zasadniczych celów procesu karnego.

Na wstępie należy zaznaczyć, że na podstawie art. 436 kpk Sąd ad quem ograniczył rozpoznanie wniesionych przez prokuratora oraz przez obrońców oskarżonych środków odwoławczych jedynie do części uchybień, które podnosili skarżący, jako że ocena tychże uchybień, jak i tych dostrzeżonych przez sąd odwoławczy z urzędu, okazała się wystarczająca do uchylenia zaskarżonego orzeczenia. Rozpoznanie zaś pozostałych zarzutów okazało się dla dalszego toku postępowania przedwczesne i – wobec powyższego – niecelowe.

Dla jasności dalszego wyводу i zakreślenia granic kontroli odwoławczej w niniejszej sprawie przypomnieć w tym miejscu należy, że – zgodnie z treścią art. 434 §1 zd.2 kpk – tylko w wypadku wniesienia środka odwoławczego przez oskarżyciela publicznego lub pełnomocnika, sąd odwoławczy – orzekając na niekorzyść oskarżonego – związany jest podniesionymi w tym środku uchybieniami. Oznacza to, że jedynie w tym przypadku zarzuty odwoławcze wyznaczają granice środka odwoławczego, skoro sąd II instancji jest nimi związany. Natomiast analogicznego przepisu nie ma w stosunku do środka odwoławczego wniesionego przez obrońcę oskarżonego. Dlatego też słusnie uważa się, że w przypadku wniesienia środka odwoławczego (jak w rozpoznawanej sprawie) także na korzyść oskarżonych, sąd odwoławczy nie jest związany formułowanymi zarzutami i tym samym nie wyznaczają one granic środka odwoławczego (por. D. Świecki, „*Postępowanie odwoławcze w sprawach karnych – komentarz, orzecznictwo*”, LexisNexis, Warszawa 2013, s.83-84).

Odnosząc się już bardziej szczegółowo do zarzutów podnoszonych w apelacjach obrońców oskarżonych M. R. i A. R. należy uznać, że nie pozbawione słuszności są twierdzenia, że Sąd I instancji bez należytej uwagi i szczególnej staranności podszedł do przeprowadzenia w toku rozprawy w istocie głównego, a z pewnością najważniejszego dowodu pozwalającego na czynienie ustaleń faktycznych w sprawie, tj. dowodu z zeznań świadka koronnego W. B.. Nie można w tym przypadku tracić z pola widzenia bezspornego faktu, iż był to dowód kluczowy w tej sprawie, zaś na jego

podstawie dokonano przytłaczającej większości ustaleń faktycznych – często wyłącznie na podstawie tego dowodu. Już choćby z tego powodu czynności procesowe prowadzące do pozyskania tego dowodu winny być przeprowadzone wyjątkowo starannie, z zachowaniem wszystkich przewidzianych w takich przypadkach wymogów proceduralnych, ze szczególnym uwzględnieniem uprawnień procesowych osób oskarżonych oraz ich obrońców. W niniejszej sprawie zadaniu temu Sąd I instancji zdecydowanie nie sprostał, nie zachowując wymaganych standardów procesowych.

Nie ulega przy tym wątpliwości, że Sąd Okręgowy miał procesową możliwość – z której notabene skorzystał – oddalenia wniosków obrońców oskarżonych o bezpośrednie przesłuchanie świadka W. B. w toku rozprawy i skorzystania z dyspozycji art. 177 §1a kpk (przesłuchanie na odległość - wideokonferencja). Decyzja ta niewątpliwie znajdowała uzasadnienie z uwagi na ponowne rozpoznawanie niniejszej sprawy, co wiązało się z kolejnym już przesłuchaniem tego świadka, a także uwzględniała okoliczność, że świadek koronny został objęty programem ochrony przewidzianym przepisami Ustawy z dnia 25.06.1997r. o świadku koronnym. Niezasadne są także zarzuty obrońców odnośnie uniemożliwienia im pobytu w miejscu, w którym znajdował się ówczesnie świadek koronny, gdyż brak jest takich regulacji ustawowych, zaś roszczenia te wynikają najprawdopodobniej z pomylenia instytucji z art. 177 §1a kpk z procedurą przesłuchania świadka przez sąd wezwany w drodze pomocy prawnej (por. wyrok SA w Krakowie z dnia 5.10.2010r. w sprawie II AKa 10/10, LEX nr 852404). Niemniej jednak, w takiej sytuacji procesowej, gdy z natury rzeczy strony mają ograniczony kontakt z osobą świadka przesłuchiwanego na odległość, zachowanie ich uprawnień procesowych i prawidłowy przebieg tej czynności mają kluczowe znaczenie dla oceny poprawności procedowania przez Sąd I instancji.

Sąd Okręgowy – pomimo przesłuchiwanie świadka koronnego na trzech różnych terminach rozprawy – czynność tę przeprowadził w sposób wadliwy, w stopniu uniemożliwiającym uznanie tego dowodu za pełnowartościowy materiał dowodowy w niniejszej sprawie.

Przesłuchanie to – za każdym razem – odbyło się bowiem bez zachowania wymogów przewidzianych w przywołanym już art. 177 §1a zd. 2 kpk, tzn. bez udziału w tej czynności (w miejscu pobytu świadka) referendarza sądowego, asystenta sędziego lub urzędnika zatrudnionego w sądzie. Wbrew stanowisku Sądu I instancji, dochowanie tych wymogów – także w przypadku świadka koronnego objętego programem ochrony – nie było niewykonalne, ani niemożliwe. Samo tego typu stwierdzenie (zawarte w treści protokołu rozprawy), sprzeczne z literalnym brzmieniem ustawy, musi budzić poważne wątpliwości. Wystarczy w tym miejscu wskazać, że przygotowując czynność przesłuchania na odległość należy wydać stosowne zarządzenia zapewniające realizację przepisu art. 177 §1a kpk i tego typu procedura jest powszechnie stosowana w praktyce. Oczywiście jest z pewnością stwierdzenie, że obecność owej osoby ma na celu zapewnienie niezbędnej kontroli nad technicznymi warunkami prowadzonej czynności, a w szczególności ma gwarantować poprawne ustalenie tożsamości przesłuchiwanego oraz zapewniać niezakłócony przebieg prowadzonego przesłuchania (por. wyrok SA w Krakowie z dnia 13.03.2009r. w sprawie II AKa 155/08, LEX nr 533946). W omawianym przypadku nie można stwierdzić, czy przesłuchiwany świadek zeznawał w sposób swobodny, czy nie posiadał jakichkolwiek notatek lub innych przedmiotów mogących mieć wpływ na treść składanych przez niego zeznań. Przeprowadzona na początku przesłuchania czynność polegająca na rzuceniu kamery wokół pomieszczenia nie usuwa z pewnością podnoszonych tu wątpliwości, gdyż nie daje możliwości wglądu w dalszy przebieg przesłuchania, po owej jednorazowej czynności kontrolnej.

Kolejnym poważnym uchybieniem podczas przeprowadzania czynności przesłuchania świadka koronnego był brak weryfikacji tożsamości świadka, co ściśle wiąże się z uchybieniem opisanym wyżej, gdyż właśnie obecność jednej z osób wskazanych w dyspozycji art. 177 §1a kpk byłaby z pewnością przydatna dla przeprowadzenia takiej czynności. W istocie w żaden procesowo skuteczny sposób nie ustalono tożsamości przesłuchiwanej osoby, co ma szczególną doniosłość w sytuacji, gdy zarówno oskarżeni, jak i ich obrońcy otwartie, do protokołu rozprawy i wyjątkowo zgodnie kwestionowali, że widoczna na monitorze osoba jest świadkiem W. B., z którym osoby te miały osobisty kontakt (na sali rozpraw) podczas poprzedniego rozpoznawania tejże sprawy.

Nawet w sytuacji braku pracownika sądu w miejscu przesłuchania świadka weryfikacja taka była możliwa, a w realiach niniejszej sprawy była nawet konieczna. Możliwym było bowiem okazanie dokumentu tożsamości świadka

poprzez użycie kamery używanej do wideokonferencji lub specjalnej kamery – używanej w praktyce - przeznaczonej do przekazywania obrazu dokumentu umieszczonego w specjalnym czytniku. Po raz kolejny Sąd I instancji błędnie zinterpretował obowiązujący w tej materii stan prawny, wskazując, że w przypadku objęcia świadka koronnego programem ochrony kwestia jego dokumentów tożsamości jest także objęta tajemnicą państwową i nie może być w toku procesu przedmiotem dociekań. Stanowisko to jest oczywiście nietrafne i w sposób bezpośredni narusza prawa osób oskarżonych. W tym miejscu należy przywołać stosowne regulacje prawne. Na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 22 Ustawy z dnia 25.06.1997 r. o świadku koronnym Rada Ministrów wydała rozporządzenie z dnia 18.10.2006r. (Dz.U. z 2006r., nr 201, poz. 1480), zawierające §12, który stanowi w poszczególnych ustępach:

1. Przed wydaniem dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych osoba chroniona jest obowiązana przekazać Komendantowi Głównemu Policji dotychczas posiadane dokumenty pozwalające na określenie tożsamości tej osoby.

2. Komendant Główny Policji zapewnia wydanie dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych oraz przyjmuje do depozytu dokumenty dotychczas posiadane przez osobę chronioną, pozwalające na określenie tożsamości tej osoby.

3. W przypadkach uzasadnionych udziałem w czynnościach postępowania prowadzonego na podstawie ustawy lub czynnościach cywilnoprawnych i w innych sytuacjach szczególnych, wyda się osobie chronionej, na czas trwania tych czynności lub sytuacji, dokumenty pozwalające na określenie tożsamości tej osoby.

Reasumując tę część rozważań należy podkreślić, że ustalenie tożsamości osoby przesłuchiwanej jest zawsze powinnością organu prowadzącego tę czynność, zaś zaniechanie tego obowiązku, zwłaszcza w przypadku podnoszonych wątpliwości w zakresie tożsamości osoby przesłuchiwanej (szczególnie w trybie przesłuchania na odległość), pozostawia uzasadnione wątpliwości, czy przesłuchiwany jest w rzeczywistości osobą, za którą się podaje. W omawianym przypadku dodatkowo treść składanych przez świadka koronnego zeznań, w pewnym zakresie schematyczna i powtarzalna, z pewnością nie sprzyja rozwianiu owych wątpliwości, słusznie podnoszonych w apelacji przez obrońcę oskarżonego M. R..

Kolejnym przykładem nie rozstrzygniętych przez Sąd wątpliwości zaistniałych podczas przesłuchania świadka koronnego była sytuacja, gdy świadek ten wprost podał, że z uwagi na jakość połączenia wizyjnego nie jest w stanie rozpoznać określonej osoby znajdującej się na sali rozpraw (k.2200). Kwestię tę pozostawiono bez żadnej reakcji, podczas, gdy konieczne było zapewnienie odpowiednich warunków technicznych dla takiego rozpoznania, zaś w razie braku takich możliwości niezbędne wydaje się rozważenie przeprowadzenia przesłuchania świadka bezpośrednio w toku rozprawy, o ile owa czynność rozpoznania ma istotne znaczenie dla ustaleń faktycznych sprawy.

Niewątpliwie zasadny jest podnoszony przez obrońców oskarżonych M. R. i A. R. zarzut bezzasadnego oraz sprzecznego z dyspozycją art. 170 §2 kpk oddalania wniosków dowodowych, w szczególności o przesłuchanie świadków G. D. i W. W.. Osoby te miały mieć wiedzę na temat składu produkowanego narkotyku (w kontekście podejrzeń czynienia domieszek), okresu ewentualnego wytwarzania amfetaminy w nielegalnej fabryce w W., prowadzonej przez P. M., zaś okres, w którym oskarżeni mieli się dopuścić popełnienia zarzuconych im czynów stanowi ważny element czynionych w tej sprawie ustaleń faktycznych, w szczególności wobec zaleceń zawartych w orzeczeniach, mocą których sprawa powróciła do rozpoznania w I instancji. Nadto omawiane wnioski dowodowe – nie przesądzając w tym miejscu ich zasadności – były niejednokrotnie oddalane jedynie z uzasadnieniem wskazującym na sprzeczność tezy dowodowej z innym, przeprowadzonym już w sprawie dowodem (zeznaniem świadka koronnego), co w sposób rażący narusza dyspozycję art. 170 §2 kpk (zakaz antycypacji dowodu). Przykłady takich postanowień zawarte są na kartach 2446v, 2488, 2505.

Co jednak budzi dalsze wątpliwości – oddalając z jednej strony owe wnioski dowodowe, Sąd I instancji czyni jednocześnie ustalenia faktyczne w zakresie tez dowodowych zawartych częściowo w owych wnioskach i robi to dopuszczając na tę okoliczność dowód z wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie (k.2551). Tym samym Sąd meriti czyni ustalenia – należy uznać, że istotne w sprawie – nie w oparciu o zeznania świadka przesłuchiwanego bezpośrednio

przed sądem (zasada bezpośredniości), lecz opierając się na ustaleniach i ocenach innego organu procesowego, zawartych w wyroku dotyczącym tego właśnie świadka, co stanowi istotne naruszenie zasady samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego (art. 8 §1 kpk). Uchybienie to zostało dostrzeżone przez Sąd Apelacyjny z urzędu.

Kolejnym przykładem naruszenia tej samej zasady jest treść postanowienia Sądu I instancji (k.2380), gdzie oddalenie wniosku dowodowego opiera się na argumentacji, że okoliczności zawarte w tezie dowodowej są sprzeczne z ustaleniami zawartymi w wyroku innego sądu. Także podczas oceny dowodów w pisemnym uzasadnieniu wyroku Sąd I instancji uzasadnia niejednokrotnie brak wiarygodności konkretnego dowodu jego sprzecznością z ustaleniami poczynionymi w innym orzeczeniu.

Praktyka taka jest nieprawidłowa, zaś poczynione w ten sposób ustalenia i dokonane przez Sąd oceny muszą być uznane za wadliwe. W tym miejscu przytoczyć należy trafną tezę zawartą w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 23.12.2009r. (sygn. akt II AKa 152/09, LEX nr 564771), powtórzoną w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11.10.2012r. (sygn. akt II AKa 385/12, LEX nr 1236434), zgodnie z którą niedopuszczalne jest opieranie się przy dokonywaniu ustaleń faktycznych na ustaleniach innego organu procesowego, a więc niejako „przejmowanie” ustaleń tego organu, gdyż obowiązkiem sądu jest poczynienie własnych ustaleń jako jedynie dopuszczalnej podstawy rozstrzygnięcia. Sąd musi także dokonać własnych ocen przeprowadzonych przez siebie dowodów, a ich ocena dokonana poprzednio przez inny organ nie może być dla niego wiążąca. Konieczność dokonania własnych ustaleń wynika z zasady bezpośredniości, obligującej sąd do korzystania z dowodów pierwotnych, a stanowiącej jedną z gwarancji zasady prawdy materialnej.

Nie można także odmówić racji obrońcom oskarżonych M. R. i M. B., którzy we wniesionych apelacjach wskazują na niedostateczne pochylenie się przez Sąd I instancji nad zagadnieniem ewentualnego istnienia w rozpoznawanej sprawie zorganizowanej grupy przestępczej, co może wskazywać na błąd w ustaleniach faktycznych. Sąd Okręgowy czyni tego rodzaju ustalenia, co ma doniosłe skutki prawne dla oskarżonych, nie opisując w sposób precyzyjny jaki był skład owej grupy, w jakim okresie miała ona funkcjonować, jaka była jej wewnętrzna struktura i zależności osobowe, podział zadań, cele działania. Rozważania te są lakoniczne i zdecydowanie pobieżne, a nadto opierają się – ponownie – na wyroku innego sądu, skazującym oskarżonego A. R. za kierowanie taką grupą. Swoje przekonanie o istnieniu zorganizowanej grupy przestępczej Sąd Okręgowy opiera w istocie na fakcie dwukrotnego odebrania narkotyków przez oskarżonych R. i B. – na polecenie oskarżonego A. R.. Chodzi przy tym o działania incydentalne, nie przełożone w rozważaniach Sądu meriti na regułę bardziej ogólną. W sposób wystarczająco wnikliwy nie przeanalizowano zasady z art. 4 §1 kk, w kontekście zmiany od 2004r. znamion typu czynu zabronionego opisanego w art. 258 §1 kk, w szczególności co do liczby planowanych przestępstw (liczba pojedyncza / liczba mnoga). Sąd I instancji wprost w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazuje, że ze względu na aktualną treść art. 258 §1 kk wystarczający jest udział w zorganizowanej grupie mającej na celu popełnienie tylko jednego przestępstwa (k.2563). Czyni tego rodzaju uwagę, pomimo przywołania w treści wyroku, przy podstawie wymiaru kary, dyspozycji art. 4 §1 kk. W tej sytuacji rodzą się poważne wątpliwości odnośnie tego, które brzmienie ustawy Sąd Okręgowy miał na uwadze podczas przypisywania oskarżonym czynów popełnionych w ramach zorganizowanej grupy przestępczej. Na marginesie należy także wskazać, że skład owej grupy (min. 3 osoby) nie wynika w sposób oczywisty z opisu przypisanych oskarżonym czynów.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przytoczone wyżej uchybienia, których dopuścił się Sąd I instancji w toku rozpoznania niniejszej sprawy charakteryzują się taką doniosłością, że w pełni uzasadniają decyzję o uchyleniu zaskarżonego rozstrzygnięcia. Możliwość wpływu omówionych naruszeń prawa procesowego, zwłaszcza w zakresie przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka o nieustalonej poprawnie tożsamości oraz odnośnie oddalenia wniosków dowodowych w sposób sprzeczny z art. 170 §2 kpk, na treść wyroku nie może budzić wątpliwości, gdyż dowód z przesłuchania świadka koronnego w obecnym jego kształcie jest dowodem o znacznie ograniczonej wartości procesowej, zaś dowody wskazane we wnioskach dowodowych obrońców oskarżonych w ogóle nie zostały dotąd przeprowadzone. Podobnie ustalenia Sądu I instancji w zakresie istnienia zorganizowanej grupy przestępczej obarczone są tak poważnymi brakami, że w tym kształcie nie mogą uzasadniać trafności poczynionych na tej podstawie rozstrzygnięć.

Sąd Apelacyjny jednocześnie nie przesądza zasadności lub niezasadności innych, nieomówionych wyżej zarzutów apelacyjnych, uznając ich szczegółowe rozważanie za przedwczesne (w rozumieniu art. 436 kpk), a zatem i bezprzedmiotowe na obecnym etapie postępowania, albowiem waga już wskazanych uchybień zdecydowała o konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku.

Uchylając omawiany wyrok Sąd Apelacyjny nie podjął jednocześnie decyzji o przekazaniu sprawy w całości do ponownego rozpoznania, albowiem ustalił, że w sprawie zachodzi okoliczność wyłączająca dalsze prowadzenie postępowania karnego wobec oskarżonych M. R. i M. B. - o czyny przypisane im odpowiednio w punktach IV i VII zaskarżonego wyroku, tj. występki z art. 258 §1 kk. Okolicznością tą jest przedawnienie ścigania, czyli negatywna przesłanka procesowa opisana w art. 17 §1 pkt 6 kpk.

W przypadku obu wymienionych oskarżonych zarzut udziału w zorganizowanej grupie przestępczej obejmował okres „lata 2000 r.”. Sąd I instancji okres ten zakreślił od 26.09.2000r. do 19.10.2000r., a zatem od tej ostatniej daty należy liczyć upływ przedawnienia karalności tego czynu.

Określając natomiast długość okresu przedawnienia należy pamiętać, że w czasie czynu – aż do dnia 1.05.2004r. – występki z art. 258 §1 kk zagrożony był karą pozbawienia wolności do lat 3. Dopiero po tej dacie zagrożenie to określono od 3 miesięcy do lat 5 pozbawienia wolności. Zatem mając na uwadze dyspozycję art. 4 §1 kk należy przyjąć – jak uczynił to także Sąd Okręgowy – że wobec oskarżonych, dla określenia konsekwencji prawnych przypisanych im zachowań, należy mieć na uwadze brzmienie ustawy z czasu popełnienia czynu, gdyż jest to niewątpliwie ustawa w tym wypadku „względniejsza dla sprawcy”. Skoro tak, to i dla obliczania okresu przedawnienia należy przyjąć ten sam stan prawny. Pomimo kilku zmian treści art. 101 §1 kk na przestrzeni od 2000 roku do dnia orzekania, zawsze przepis ten przewidywał dla występków zagrożonych karą nie przekraczającą 3 lat pozbawienia wolności okres przedawnienia wynoszący 5 lat od daty czynu. Podobnie art. 102 kk konsekwentnie przewidywał, że okres ten ulega przedłużeniu o kolejne 5 lat w przypadku wszczęcia postępowania przeciwko osobie. Łączny, maksymalny okres przedawnienia wynosił zatem 10 lat. W niniejszej sprawie zarzuty popełnienia występku z art. 258 §1 kk postawiono oskarżonym M. R. i M. B. odpowiednio w dniach 6.04.2004r. (k.111) oraz 14.04.2004r. (k.141). W obu przypadkach nastąpiło to zatem przed upływem okresu 5 lat od daty czynu, a zatem zaktualizował się wobec obu oskarżonych dziesięcioletni okres przedawnienia, który upłynął w 2010 roku.

W niemal identycznym stanie faktycznym zagadnieniem tym zajmował się Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 21.02.2013r., w sprawie IV KK 384/12, formułując przy tym słuszną tezę, że artykuł 101 §1 kk uzależnia, co prawda, długość terminów przedawnienia od wysokości ustawowego zagrożenia za określone przestępstwo, niemniej chodzi o tę wysokość ustawowego zagrożenia, jaka przewidziana jest na gruncie ustawy, która ma zastosowanie do oceny czynu, zgodnie z regułą kolizyjną wyrażoną w art. 4 §1 kk (LEX nr 1311747).

Konsekwencją stwierdzenia przedawnienia karalności czynów przypisanych oskarżonym M. R. i M. B. w punktach IV i VII zaskarżonego wyroku było uchylenie wyroku w tej części i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 §1 pkt 6 kpk – zgodnie z dyspozycją art. 437 §2 kpk. Jak słuszenie przyjmuje się bowiem w orzecznictwie przesłanka wskazana w art. 17 §1 pkt 6 kpk prowadzi najczęściej do unicestwienia procesu karnego, uniemożliwiając jego dalsze, aktywne prowadzenie, w szczególności w fazie postępowania dowodowego (por. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 27.01.2011r. w sprawie I KZP 27/10, LEX nr 686691 oraz wyrok SA w Katowicach z dnia 27.09.2012r. w sprawie II AKa 364/12, LEX nr 1223176).

W związku z częściowym umorzeniem postępowania kosztami sądowymi w tym zakresie (w części umarzającej) należało obciążyć Skarb Państwa, co jest zgodne z dyspozycją art. 632 pkt 2 kpk.

W pozostałej części – na skutek opisanych wyżej uchybień – uchylono zaskarżony wyrok i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania. Wobec prawomocnego umorzenia postępowania w zakresie występków kwalifikowanych z art. 258 §1 kk, sądem właściwym obecnie do rozpoznania niniejszej sprawy będzie Sąd Rejonowy w Toruniu, gdyż zakres przekazania obejmuje już wyłącznie czyny przewidziane do właściwości rzeczowej sądu rejonowego.

Rozpoznając ponownie niniejszą sprawę w granicach przekazania Sąd I instancji przeprowadzi postępowanie dowodowe, dbając, by istotne dla rozstrzygnięcia dowody zostały przeprowadzone w sposób zgodny z regułami przewidzianymi w przepisach Kodeksu postępowania karnego, mając jednocześnie na uwadze możliwie szerokie (a nawet wyjątkowo szerokie) zastosowanie dyspozycji art. 442 §2 kpk.

W toku ponownego rozpoznania niniejszej sprawy Sąd meriti winien baczyć, aby ustrzec się opisanych wyżej uchybień, a nadto w oparciu o całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego poczynić prawidłowe ustalenia faktyczne. Rozważania te winny być wnikliwe i wszechstronne, opierać się na obiektywnej i zgodnej z zasadami doświadczenia życiowego analizie przeprowadzonych dowodów. Nadto winny być wyczerpująco zaprezentowane w treści pisemnego uzasadnienia wyroku – w przypadku konieczności jego sporządzenia.

W szczególności należy:

- dokładnie i z zachowaniem wszelkich wymogów formalnych, w szczególności w zakresie ustalenia tożsamości osoby przesłuchiwanej, przygotować i przeprowadzić przesłuchanie świadka koronnego W. B. – niezależnie od formy owego przesłuchania wybranej przez Sąd I instancji;

- czyniąc ustalenia faktyczne w zakresie przebiegu zdarzeń stanowiących przedmiot oskarżenia opierać się na własnych ustaleniach i rozważaniach – zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 8 §1 kpk;

- w przypadku czynienia ustaleń związanych z popełnieniem czynu w warunkach art. 65 kk – dokładnie opisać wszystkie niezbędne elementy grupy, unikając uproszczeń wytkniętych w treści niniejszego uzasadnienia.

Uwzględnienie powyższych uwag i zaleceń powinno doprowadzić do pełniejszego, niż dotąd, wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności omawianej sprawy, a w szczególności – na skutek prawidłowej i wnikliwej oceny dowodów – do poczynienia bezspornych i jednoznacznych ustaleń faktycznych, niezbędnych do rozważenia zarówno strony przedmiotowej, jak i podmiotowej zarzucanych oskarżonym czynów.

Z uwagi na wcześniejszy bieg niniejszego postępowania, w tym ograniczony zakres zaskarżenia ze strony oskarżyciela publicznego orzeczenia wydanego w wyniku pierwszego rozpoznania sprawy, przy ponownym rozpoznaniu oraz podczas wyrokowania należy szczególnie baczyć, aby nie naruszyć gwarancji procesowych oskarżonych zagwarantowanych w treści art. 443 kpk. Należy bowiem wskazać na trafny w tym zakresie zarzut zawarty w apelacji prokuratora, dotyczący naruszenia przez Sąd Okręgowy zasady reformationis in peius wobec oskarżonego M. B. (pkt VIII wyroku).